

однак надане людині право на смерть суперечить сутності життя як найвищої цінності, яка покладена під охорону всього суспільства та держави.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що право на життя є невідчужуваним і невід'ємним, саме тому можна вважати його основоположним, а також таким, що потребує докладного регулювання. Вважаємо за необхідне визначити чіткі часові межі на законодавчому рівні. Кримінально-правова охорона життя людини розпочинається від моменту початку життя людини. Початком життя людини є момент початку фізіологічних пологів. Моментом закінчення життя є смерть мозку – повна і незворотна втрата головним мозком людини всіх його функцій.

Література

1. Конституція України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Фітьковський С.М. Початковий момент життя людини як показник, що впливає на кваліфікацію злочинного діяння. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. Вип. 24. Том 4. С. 68-71.

3. Інструкція з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості: затв. наказом Міністерства охорони здоров'я від 29 бер. 2006 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06#Text> (дата звернення: 11.01.2021).

4. Кожан В.В. Окремі аспекти реалізації права на життя. *Національний юридичний журнал: теорія та практика*. 2015. № 6. С. 33-37.

УДК 343.346.552(043.2)

Лихова С.Я., д.ю.н., професор,
Барановський Я.І., здобувач вищої освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ У СТАНІ СП'ЯНІННЯ (КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНОГО СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ)

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій правопорушень» Кримінальний кодекс України було доповнено нормою, яка міститься у ст. 286-1 «Керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів що знижують увагу та швидкість реакції». Це рішення набуло чинності з 1 липня 2020 р. Одночасно Кримінальний кодекс був реформований, категорія «злочин» змінилася на категорію

«кримінальне правопорушення». Вказана стаття містить два склади – простий (ч. 1 ст. 268 – 1 КК України) і кваліфікований (ч. 2 ст. 286-1 КК України). Як кваліфікуюча ознака у цьому складі виступає повторність вчинення кримінального проступку, відповідальність за який передбачена у ч. 1 ст. 268-1 КК України.

Про те, що дане суспільно небезпечне діяння законодавець вважає саме проступком, а не злочином, свідчить покарання. У ч. 1 ст. 286-1 КК України передбачене таке основне і обов'язкове додаткове покарання, як штраф від однієї тисячі неоподаткованих мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк до трьох років. До речі, слід вказати, що мінімальна межа додаткового покарання передбачена від одного року (ч. 1 ст. 55 КК України), а максимальна – три роки.

Санкція ч. 2 ст. 286-1 КК України передбачає покарання не набагато суворіше – штраф до 3000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк від 2 до 3 років. Якщо перевести штраф у конкретні грошові знаки, то найбільший штраф, який може заплатити нетверезий водій, складає 51000 грн. Термін же позбавлення водійських прав не перевищує 3 років. Ми вважаємо, що для водіїв, які усвідомлюють, що не можна керувати транспортним засобом у стані сп'яніння, але умисно вчиняють це діяння, таке покарання не видається таким вже суворим. А що стосується позбавлення права керування транспортними засобами, то сьогодні під час тотальної корумпованості правоохоронних органів це питання буде вирішуватися достроково. Вчинення цього кримінального проступку навіть не тягне судимості.

Але суворість та дієвість покарання – не єдина проблема у цьому юридичному складі кримінального проступку. Виникає питання, про який заборонений стан йдеться у цій нормі: алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також стан, який викликаний вживанням лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Якщо в правозастосовній практиці існують більш-менш досконалі техніки визначення стану алкогольного та наркотичного сп'яніння, то стан, викликаний вживанням лікарських препаратів, встановити досить складно, іноді неможливо. Дієві методи сьогодні ще не напрацьовані.

Наступна проблема стосується визначення кількості основних юридичних складів проступків, які передбачені в диспозиції ч. 1 ст. 286-1 КК України. На нашу думку, їх передбачено чотири. 1-й – це керування транспортним засобом в стані сп'яніння, 2-й – передача керування транспортним засобом особі, яка знаходиться в стані сп'яніння, 3-й – відмова від проходження освідування, 4-й – юридичний склад проступку із альтернативними діями: вживання вказаних засобів після дорожньо-транспортної пригоди або після того, як транспортний засіб був

зупинений до проведення освідування. Останній юридичний склад проступку викликає найбільше запитань. Незрозуміло, з якою метою особа, яка вчинила дорожньо-транспортну пригоду, буде вживати вказані засоби, якщо до цього вона їх не вживала. Таке ж питання виникає і щодо двох інших альтернативних дій у цьому останньому юридичному складі проступку. Наприклад, транспортний засіб був зупинений поліцейським, йому здалося, що водій знаходиться в стані сп'яніння і йому пропонують пройти освідування. З якою метою він буде вживати алкоголь чи наркотичні засоби?

До речі, в диспозиції статті допущене вживання некоректного терміну «наркотики» (див. ст. 305-309 КК України).

Існує ще одна проблема, на якій необхідно зупинитися. Всі проступки, юридичні склади яких містяться у диспозиції ч. 1 ст. 286-1 КК України, на нашу думку, відрізняються ступенем суспільної небезпеки. Очевидно, найбільш суспільно небезпечним є керування транспортним засобом у стані сп'яніння, найменш суспільно небезпечним є вживання вказаних засобів і алкоголю після того, як транспортний засіб був зупинений. Але санкція ч. 1 ст. 286-1 КК України не дає достатньої можливості для індивідуалізації покарання за цей кримінальний проступок. На нашу думку, перелік основних покарань має бути розширений, а текст диспозиції, принаймні ч. 1 ст. 286-1 КК України, переглянутий з метою зробити його більш зрозумілим.

Література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України від 22 лист. 2018 р. № 2617-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>

УДК 343.6(043.2)

Лихова С.Я., д.ю.н., професор,
Осадченко І.В., здобувач вищої освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

НЕОБЕРЕЖНЕ ВБИВСТВО: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ (СТ. 119 КК УКРАЇНИ)

У ст. 3 Конституції України вказано, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Отже, особливої уваги потребують питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти найцінніших людських благ – життя та здоров'я, оскільки в кримінально-правовому